

³ Шибіко В. П. Проблема забезпечення прав потерпілого за новим КПК України 2012 р. / В. П. Шибіко : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravnuk.info/2013-12-27-15-13-14/382-problema-zabezpechennya-prav-poterpilogo-zanovim-kpk-ukra%D1%97ni-2012-roku.html>

⁴ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції : Закон України від 12 лютого 2015 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/198-19>

⁵ Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 15 листопада 2012 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/VRR00081.html

⁶ Узагальнення ВССУ судової практики здійснення кримінального провадження на підставі угод від 22 січня 2014 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zib.com.ua/ua/print/92557-uzagalnennya_vssu_sudovoi_praktiki_zdiysnennya_kriminalnogo_html

⁷ Там само.

⁸ Там само.

⁹ Там само.

¹⁰ Там само.

¹¹ Там само.

¹² Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 15 листопада 2012 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/VRR00081.html

¹³ Шибіко В. П. Вказана праця.

Резюме

Мудрак І. В. Щодо обов'язкової участі представника потерпілого в кримінальному провадженні.

У статті досліджено проблемні аспекти реалізації права на захист потерпілого в кримінальному провадженні, зокрема законодавче врегулювання права потерпілого на безоплатну правову допомогу в кримінальному провадженні.

Ключові слова: потерпілий у кримінальному провадженні, захист прав потерпілого, представник потерпілого, безоплатна правова допомога.

Резюме

Мудрак І. В. К вопросу об обязательном участии представителя потерпевшего в уголовном производстве.

В статье исследованы проблемные аспекты реализации права на защиту потерпевшего в уголовном производстве, в частности законодательное урегулирование права потерпевшего на бесплатную правовую помощь в уголовном производстве.

Ключевые слова: потерпевший в уголовном производстве, защита прав потерпевшего, представитель потерпевшего, бесплатная правовая помощь.

Summary

Mudrak I. To the question of mandatory participation of the victim's representative in criminal proceedings.

The article studies the problem aspects of realization of the right for protection of the victim in criminal proceedings, legislative settlement of the right of the victim for free legal aid in a criminal proceeding.

Key words: the victim in a criminal proceeding, protection of the rights of the victim, the victim's representative, free legal aid.

УДК 343.132

Є. В. СКРИПА

Євгеній Васильович Скрипа, кандидат юридичних наук, заступник декана факультету № 1 Національної академії внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЬ НЕСВОБОДИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Актуальність теми статті визначається тим, що з часу набрання чинності Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. масово порушуються конституційні права осіб, затриманих за підозрою у вчиненні кримінальних правопорушень, та осіб, підданих адміністративному арешту під час утримання в органах та установах Національної поліції, а також під час конвоювання взятих під варту осіб працівниками поліції.

Відповідно до частини другої ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

У Конституції України (ч. 1 ст. 29) передбачено, що ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом. Відповідно до частини другої ст. 7 Закону України «Про Національну поліцію» обмеження прав і свобод людини допускається виключно на підставах та в порядку, визначених Конституцією і законами України.

Завданнями Національної поліції на сучасному етапі реформування держави взагалі та її правоохоронної системи зокрема є надання поліцейських послуг у сферах:

- забезпечення публічної безпеки і порядку;
- охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності;
- надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Слід зауважити, що поліцейський захід застосовується виключно для виконання повноважень поліції і має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним. Поліцейські заходи використовують у публічному управлінні для охорони суспільних відносин, що виникають у окремих сферах публічної діяльності, а механізм правового регулювання застосування поліцейських заходів встановлює підстави й порядок застосування відповідних превентивних або примусових заходів. Порядок застосування превентивних та примусових заходів здебільшого регулюють норми адміністративного права, що включають норми законодавства або адміністративно-правові норми актів виконавчих органів¹.

Однак серед установленого законом переліку відсутні такі повноваження, як утримання та конвоювання осіб, затриманих за підозрою у вчиненні кримінальних правопорушень, осіб, щодо яких обрано запобіжний захід тримання під вартою, а також осіб, підданих адміністративному арешту.

У зв'язку з цим лише впродовж листопада та грудня 2015 р. були порушені права близько 68 тисяч осіб, які утримувалися в установах органів Національної поліції та конвоювалися працівниками поліції².

Питання правової регламентації та процедури затримання особи у зарубіжних країнах завжди привертало увагу науковців, особливо в галузі кримінального права, проте щодо адміністративного (поліцейського) затримання проблема досліджена недостатньо, оскільки в більшості зарубіжних країн фактично відсутній поділ протиправних діянь на правопорушення та злочини. Нетяжкі кримінально карані діяння мають назву кримінальних проступків, і відповідальність за їх вчинення регламентована нормами кримінального та кримінально-процесуального права.

У результаті аналізу нормативно-правового врегулювання заходів примусу у досудових процесуальних діях органів поліції в країнах континентальної Європи, Великобританії та США можна констатувати наступне: вимога застосовувати примус (утримання) особи стосується лише виключних випадків; наявність у цих країнах нормативно-правових актів, що регулюють питання застосування поліцією заходів примусу, пов'язаних із триманням особи у місцях несвободи; існуванням судового (переважно) або прокурорського контролю за застосуванням заходів примусу, пов'язаних з триманням особи у місцях несвободи.

Водночас зазначимо, що прямих аналогів ізоляторів тимчасового тримання (далі – ІТТ) у досліджених країнах континентальної Європи, Великобританії та США як структурної одиниці поліції не існує, функції затримання або арешту особи ми розглядаємо крізь призму інститутів кримінально-процесуального права.

Отже, затримання органами поліції або прокуратури європейських країн осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, становить:

- 24 години, а саме, в Румунії, Іспанії, Македонії;
- 48 годин в Албанії, Австрії, Великобританії, Естонії, Ліхтенштейні, Литві, Мальті, Польщі, Португалії, Словенії, Франції, Чехії;
- 96 годин у Словаччині, але може бути подовжений до 120 годин.

У Німеччині затриманий має бути доставлений до суду у максимально короткий термін, але не пізніше наступного дня після затримання.

Екстрадиційний арешт за рішенням суду може тривати до 18 днів в Албанії, 40 днів (Австрія, Бельгія, Болгарія, Кіпр, Чехія, Естонія, Угорщина, Норвегія, Румунія, Словаччина, Словенія, Іспанія, Швеція, Швейцарія, Македонія), до трьох місяців у Хорватії³. Через відносно нетривалі терміни (за винятком екстрадиційного арешту) затримання або арешту особи, остання у більшості країн має бути якнайшвидше доставлена до суду. Після розгляду доводів обвинувачення (поліції або прокуратури) суддя вирішує, чи варто накладати на особу арешт у межах певного кримінального впровадження.

Поліція США пішла шляхом видання Інструкції про порядок тимчасового затримання особи. Така Інструкція містить чіткі процедурні норми, якими визначено права особи, яку тимчасово затримано, і обов'язки посадових осіб поліції, які здійснюють нагляд. На офіційних сайтах департаментів поліції США розміщується офіційна інформація про порядок тимчасового затримання особи. Наприклад, на офіційному сайті Департаменту поліції Філадельфії⁴ зазначено, що існує спеціальний підрозділ для роботи із затриманими (Police Detention Unit). Цей підрозділ забезпечує функціонування окремого центру для доставлення затриманих. Підрозділ працює цілодобово і його обслуговує одночасно 21 офіцер поліції. Щодо всіх осіб, яких тимчасово затримано, обов'язково проводяться дактилоскопіювання, ідентифікація, фотографування, перевірка по обліках. Центр розраховано на одночасне перебування 265 осіб. Запроваджені чіткі правила доступу захисника до затриманого, періодичність харчування, можливість користування туалетом за першою вимогою, цілодобове чергування медичного працівника в центрі, порядок надання медичної допомоги, порядок огляду особи, тимчасового вилучення особистих речей та їх повернення. За затриманими постійно

ведеться відеоспостереження. Така відеоінформація зберігається певний час із метою розгляду можливих скарг осіб, що тимчасово затримані⁵.

Момент затримання регулюється ст. 209 КПК України: «Особа є затриманою з моменту, коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою».

Відповідно до ст. 210 КПК України: «Уповноважена службова особа зобов'язана доставити затриману особу до найближчого підрозділу органу досудового розслідування...»⁶.

Органами досудового розслідування є:

1) слідчі підрозділи:

а) органів Національної поліції;

б) органів безпеки;

в) органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства;

г) органів державного бюро розслідувань;

2) підрозділ детективів, підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України.

Відповідно до вимог п. 1 ст. 212 КПК України у підрозділі органу досудового розслідування мають бути призначені одна або декілька службових осіб, відповідальних за перебування затриманих. Єдиним підрозділом органу досудового розслідування є слідчий підрозділ. Таким чином, відповідальність за затриманих осіб покладено на працівника слідчого підрозділу, проте п. 2 зазначеної статті підкреслюється, що відповідальними за перебування затриманих не можуть бути слідчі, дана особа все одно буде працівником слідчого підрозділу. Як наслідок, підрозділ, що безпосередньо здійснює розслідування, одночасно є й відповідальним за затриману особу, яка підозрюється у вчиненні злочину.

Чинний КПК України не дає визначення місця перебування затриманих осіб. Із змісту статей зрозуміло, що це місце перебування неподільно пов'язане з органом досудового розслідування, в який доставляють затриману особу. Водночас юридичний статус, наприклад, місць несвободи (ізоляторів тимчасового тримання) відповідних установ законодавчо не визначено. Тому можна сказати, що ці установи на даний час діють поза межами закону. Отже, юридичне місце перебування затриманої особи має бути чітко визначеним. Така ситуація, як зазначає Уповноважена Верховної Ради України з прав людини Валерія Лутковська, створює підґрунтя для потенційних порушень прав та свобод затриманої особи⁷.

З цього випливає, що забезпечення права на захист одразу після фактичного затримання особи є одним із найефективніших запобіжників від неналежного поводження та порушень інших прав затриманої особи.

Сьогодні пріоритетним завданням органів державної влади має бути забезпечення належних умов перебування в них затриманими, які б не принижували їх гідність. Оскільки головним призначенням місць несвободи (ізоляторів тимчасового тримання) є обмеження свободи вільного пересування та спілкування з іншими людьми, вони не призначені для відбування покарання, відповідно, умови тримання в них повинні відрізнятися від умов виправних закладів. Головною підставою для цього є конституційний принцип презумпції невинуватості, людина не має нести покарання до обвинувального рішення суду. У зв'язку з цим ми вважаємо, що із наведеної тези випливає висновок про неможливість тримання в місцях несвободи (ізоляторах тимчасового тримання) засуджених до позбавлення волі, вирок стосовно яких набрав законної сили, або якщо у вирокі суду, який не набрав законної сили, було зазначено рішення про продовження строків тримання під вартою засудженому. Засуджена особа має знаходитись у слідчому ізоляторі, звідки етапується до місця відбування покарання, або звільняється безпосередньо в залі суду, якщо суд прийме рішення, не пов'язане із позбавленням волі.

Законодавством України визначено виключний перелік місць, які дозволено використовувати в органах внутрішніх справ (територіальних органах Національної поліції) для тимчасового тримання різних категорій осіб, позбавлених свободи. Для тимчасового тримання осіб в ОВС передбачені КЗД (кімнати для затриманих та доставлених чергових частин органів внутрішніх справ). Також для проведення слідчих дій із затриманими особами в ОВС передбачені спеціально обладнані слідчі кімнати (кімнати для проведення слідчих дій). Слідчі кімнати призначені для проведення документування фактів огляду доставлених в органи внутрішніх справ осіб та вилучення одягу і предметів, які є носіями явних слідів злочину або перебувають поза цивільним обігом і потребують спеціального дозволу на володіння ними, особистих речей доставлених, проведення опитувань про обставини вчинення злочинів, а також невідкладних та першочергових слідчих дій (допитів, очних ставок, пред'явлень для впізнання, освідувань, пред'явлень обвинувачень тощо), інших передбачених законодавством України заходів за участю осіб, які затримані за підозрою у вчиненні злочинів у порядку, передбаченому КПК України⁸.

Відповідно до наказу МВС від 16 вересня 2009 р. № 404 «Про забезпечення прав людини в діяльності органів внутрішніх справ України» для забезпечення виконання зазначених функцій слідча кімната повинна бути належним чином обладнана, зокрема, системою відеоспостереження із архівацією даних не менше одного місяця. Однак на практиці затримані особи часто годинами перебувають у коридорах та інших приміщеннях ОВС, а слідчі (розшукові) дії та інші передбачені законодавством заходи із затриманою особою проводяться переважно в кабінетах слідчих та оперативних працівників. У Національній поліції України слідчі кімнати або взагалі відсутні, або не обладнані належним чином, або просто не використовуються за призначенням.

Варто змінити ситуацію, яка склалася із забезпечення відеоспостереження в місцях несвободи і запровадити позитивний досвід зарубіжних країн щодо цілодобового відеоспостереження за приміщеннями, в яких тримаються затримані особи, що забезпечує об'єктивний розгляд скарг на неправомірні дії співробітників правоохоронних органів чи інші порушення прав і свобод людини. Лише у такий спосіб може бути гарантовано запровадження міжнародних стандартів утримання осіб, які затримані правоохоронними органами.

Окрім цього, позитивним є досвід діяльності поліції Великої Британії. У цій країні створено системне законодавство у сфері забезпечення прав особи під час поліцейського затримання. Передбачено ведення статистики всіх затримань, які контролюються Незалежною комісією розгляду скарг на діяльність поліції (Independent Police Complaints Commission). За її даними, у Великій Британії щорічно затримуються понад два мільйони осіб⁹.

Повноваження цієї Незалежної комісії визначаються Законом про реформу поліції (Police Reform Act 2002). Особа, яка затримується поліцією у Великій Британії, також доставляється до поліцейської установи. Аналогічно досвіду поліції США, у Великій Британії діє система спеціальних місць для затриманих. Так, створено спеціальні підрозділи з роботи із затриманими. Існує чітка процедура ідентифікації особи. Також обов'язково проводяться дактилоскопіювання, фотографування, перевірка по обліках. Вся інформація про затриманого передається до кількох загальнонаціональних баз даних. Насамперед інформація передається до Національної дактилоскопічної бази (National Fingerprint Database).

Законом про реформу поліції (Police Reform Act 2002) передбачено створення системи незалежного громадського контролю за умовами, в яких знаходяться затримані особи. Прийнята спеціальна Інструкція про порядок незалежного відвідування затриманих (Code of Practice on Independent Custody Visiting)¹⁰.

У Великобританії відповідно до кримінально-процесуального законодавства застосувати арешт має право окрім суду ще й Шотланд-Ярд Британської імперії (ст. 8) – тобто поліцейські. На час арешту, накладеного Шотланд-Ярдом, який не може тривати довше ніж 48 годин, особа поміщується до слідчої тюрми при Високому суді Лондону (п. 6 ст. 24)¹¹.

Отже, на законодавчому рівні не врегульовано порядок тримання осіб, затриманих за підозрою у вчиненні кримінальних правопорушень, та визначення їх правового статусу. Таким чином, постає необхідність реалізації міжнародного та національного досвіду для внесення змін і доповнень до національного кримінально-процесуального законодавства з метою легалізації зазначених функцій правоохоронних органів.

¹ Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 40–41. – Ст. 379.

² Доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини на тему: «Моніторинг місць несвободи в Україні: стан реалізації національного превентивного механізму (доповідь за 2015 рік)». – К., 2016. – С. 33–34 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/docs/presentations/&page=3>

³ European Committee on Crime Problems, Committee of Experts on the Operation of European Convention in the penal field, PC-OC/ INF 71, Strasbourg 15 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.coe.int/ru/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/167>

⁴ Офіційний сайт Департаменту поліції Філадельфії Сполучених Штатів Америки : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.phillypolice.com>

⁵ Весельська Т. Адміністративне затримання особи: українські реалії та міжнародний досвід / Т. Весельська // Право України. – 2010. – № 2. – С. 246.

⁶ Кримінальний процесуальний кодекс України : чинне законодавство. – К. : Паливода А. В., 2013. – 328 с.

⁷ Так само. – С. 37.

⁸ Про затвердження Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах та підрозділах внутрішніх справ України, затверджене наказом МВС від 18.12.2003 № 1561 : наказ МВС України від 18 грудня 2003 р. № 1561.

⁹ Офіційний сайт Незалежної комісії розгляду скарг на діяльність поліції Великої Британії : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ipcc.gov.uk/en/Pages/default.aspx>

¹⁰ Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ Великої Британії : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.homeoffice.gov.uk/police>

¹¹ CRIMINAL PROCEDURE CODE : Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://newrespublika.ru/topic/17563-ugolovno-protcessualnyj-kodeks-britanskoj-im/>

Резюме

Скрипа Є. В. Кримінально-процесуальна регламентація функціонування місць несвободи: національний та міжнародний досвід.

Стаття присвячена дослідженню питання кримінально-процесуальної регламентації функціонування місць несвободи. Досліджено правові механізми, що забезпечують дотримання права на захист особи. Здійснено порівняльний аналіз правової регламентації діяльності місць несвободи в Україні та досвіду інших країн.

Ключові слова: місця несвободи, органи досудового розслідування, затримання, органи внутрішніх справ, поліція.

Резюме

Скрипа Е. В. Уголовно-процессуальная регламентация функционирования мест несвободы: национальный и международный опыт.

Статья посвящена исследованию вопроса уголовно-процессуальной регламентации функционирования мест несвободы. Исследованы правовые механизмы, обеспечивающие соблюдение права на защиту лица. Осуществлен сравнительный анализ правовой регламентации деятельности мест несвободы в Украине и опыта других стран.

Ключевые слова: места несвободы, органы предварительного расследования, задержания, органы внутренних дел, полиция.

Summary

Scrypa E. Criminal procedural regulation place of captivity: national and international experience.

The article investigates the issue of criminal procedure regulation of the functioning place of captivity. Abstract legal mechanisms to ensure respect for the right to the protection of persons. The comparative analysis of legal regulation of activity of unfreedom places in Ukraine and other countries' experiences.

Key words: place of captivity, bodies of preliminary investigation, arrest, law-enforcement bodies, the police.

УДК 343.232 / 343.213.1 (447)

I. В. ЧЕРНИЧЕНКО

Ірина Василівна Черниченко, кандидат юридичних наук, викладач ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ В УКРАЇНІ

Пріоритетною складовою процесу інтеграції України до Європейського Союзу є виконання третього Копенгагенського та Мадридського критерію, тобто адаптація національного законодавства *acquis communautaire* (з фр. – «доробок спільноти», правова система ЄС)¹. Одним із напрямів адаптації є гуманізація кримінальної відповідальності. З прийняттям Кримінального процесуального кодексу України 2012 р. (далі – КПК України), норми якого визначають проступок і злочин видами кримінального правопорушення, питання впровадження інституту кримінальних проступків набуло неабиякої актуальності. Тим більше, що у розділі Х «Прикінцеві положення» Кодексу зазначається про необхідність прийняття Закону України про кримінальні проступки². Проте уже чотири роки КПК України залишається єдиним чинним законодавчим актом, у якому містяться положення стосовно нової категорії.

Вчені присвячують свої праці питанням поняття кримінального проступку, його ознакам, співвідношенню зі злочином та адміністративним правопорушенням тощо. Зокрема, зазначену проблематику досліджували М. М. Дмитрук, Н. Ф. Кузнецова, Н. М. Мирошніченко, В. О. Навроцький, А. С. Політова, В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін, М. І. Хавронюк, Г. В. Федотова, П. Л. Фріс та інші. Дискусії у сучасній кримінально-правовій доктрині щодо доцільності запровадження кримінальних проступків втрачають свою актуальність з огляду на обраний законодавчий курс. Нагальне питання постає в розробленні та реалізації ефективного механізму впровадження цього інституту в національне законодавство. Саме тому **метою статті** є дослідження нормативного закріплення кримінального проступку шляхом аналізу і порівняння концептуальних положень законопроектів.

Даний правовий інститут не є новим для вітчизняного та зарубіжного законодавства про кримінальну відповідальність. Наприклад, в «Уложенні про покарання кримінальні та виправні» 1845 р. діяння класифікувалися за критерієм суспільної небезпеки та залежно від об'єкта посягання на злочини і проступки. У разі посягання на недоторканність прав Влади Верховної та установлені нею права і безпеки суспільства або приватних осіб такі дії кваліфікувалися як злочинні. За їх вчинення передбачалися кримінальні покарання. Порушення правил, встановлених для охорони визначених законами прав, громадської або особистої безпеки визнавалося проступком і каралося виправними покараннями³.

У Кримінальному уложенні Російської імперії 1903 р. залежно від виду покарання злочинні діяння поділялися на три групи: 1) тяжкі злочини, за вчинення яких передбачалися смертна кара, каторга, заслання; 2) злочини – ув'язнення у виправному домі, фортеці, тюрмі; 3) проступки, що каралися арештом або грошовим штрафом⁴.

У законодавстві країн колишнього СРСР проступки як самостійний інститут кримінального права не виділявся. Хоча на рівні теоретичних розробок думка щодо доцільності виокремлення цієї категорії висловлювалась, наприклад, М. Д. Шаргородським. Специфіка полягала в альтернативній відповідальності: покарання державним судом або заходи громадського впливу, що мали застосовуватись мировим судом⁵.

У період дії Кримінального Кодексу 1960 р. був підготовлений і згодом підданий критиці проект Кодексу про кримінальні проступки (1973 р.). Однак Н. А. Кузнецова запропонувала декриміналізувати малозначні злочини, не виділяючи їх в окремий кодекс. Ця позиція частково знайшла своє відображення у кримінальному законодавстві, а в 1977 р. було введено адміністративну відповідальність за діяння, що не становлять великої суспільної небезпеки⁶.

У незалежній Україні питання запровадження проступку вперше було поставлено у Концепції реформування кримінальної юстиції України від 8 квітня 2008 року. У ній пропонується певну частину злочинів трансформувати у кримінальні (підсудні) проступки, обмежити сферу застосування покарань, пов'язаних із